

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 136/03-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť I. M., bytom B., t. č. vo väzbe v Ústave na výkon väzby Zboru väzenskej a justičnej stráže v Bratislave, zastúpeného advokátom JUDr. D. D., B., ktorou namietal porušenie čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 To 36/03 z 13. mája 2003, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. M. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 2. júna 2003 doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. júna 2002, označeným ako „Sťažnosť“ požaduje I. M., bytom B., t. č. vo väzbe v Ústave na výkon väzby Zboru väzenskej a justičnej stráže v Bratislave (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpený advokátom JUDr. D. D., B., vysloviť porušenie čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 To 36/03 z 13. mája 2003, ako aj zrušenie tohto uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu.

Sťažovateľ uvádza, že uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 3 Nt 98/01 z 21. júla 2001 bol s účinnosťou od 20. júla 2001 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku v súvislosti s obvinením pre trestný čin nedovolenej výroby a držby omamnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. b), c) a d), ods. 4 písm. a) a ods. 5 písm. b) Trestného zákona. Uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 T 29/02 z 22. januára 2003 bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, pričom sa konštatovalo, že samotná skutočnosť trestného stíhania pre trestný čin s trestnou sadzbou odňatia slobody 8 až 15 rokov odôvodňuje ďalšie trvanie väzby v zmysle § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Na hlavnom pojednávaní na krajskom súde 13. marca 2003 sťažovateľ prostredníctvom obhajcu opätovne požiadal o prepustenie z väzby, pričom poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 79/02, kde ústavný súd konštatuje, že väzba z dôvodu § 67 ods. 2 Trestného poriadku môže byť len dočasným väzobným dôvodom a bez súčasnej existencie ďalších väzobných dôvodov stáva sa takáto dlhšia doba trvajúca väzba nezákonnou. Uznesením krajského súdu sp. zn. 1 T 29/02 z 13. marca 2003 bola žiadosť o prepustenie zamietnutá, pričom krajský súd sa vôbec nevysporiadal s dôvodmi žiadosti. Iba opätovne konštatoval, že dôvody väzby podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku naďalej trvajú, a v ďalšom poukázal na svoje predchádzajúce uznesenie z 22. januára 2003. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ opravný prostriedok, ktorý však najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 To 36/03 z 13. mája 2003 zamietol, pričom sa uspokojil so strohým konštatovaním, že dôvodnosť väzby podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku ešte stále trvá.

Sťažovateľ poukazuje na dlhoročnú rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu vo vzťahu k čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, z ktorej vyplýva, že pretrvávajúce dôvodné podozrenie, že osoba, ktorá bola pozbavená slobody väzbou, spáchala trestný čin, je nevyhnutnou podmienkou zákonnosti jej ďalšieho držania vo väzbe. Po uplynutí určitého času to už však nemôže stačiť, pričom keď má väzba trvať naďalej, musí pristúpiť iný významný a dostatočný dôvod (napr. obava z úteku alebo pokračovania v trestnej činnosti) a navyše kompetentné orgány musia postupovať vo veci s osobitnou starostlivosťou. Znenie § 67 ods. 2 Trestného poriadku nadväzuje na konštrukciu dôvodov väzby podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru. Pri určitej kategórii trestných činov (s dolnou

hranicou trestnej sadzby odňatia slobody najmenej 8 rokov) môže byť postačujúcim dôvodom na vzatie do väzby a držanie v nej už len samotné obvinenie z trestného činu. Tradičná úprava väzby podľa § 67 ods. 1 Trestného poriadku vychádza z obvinenia z trestného činu v spojitosti s ďalším dôvodom (s obavou z úteku, kolúzie alebo pokračovania v trestnej činnosti). Väzba podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku, ktorá predstavuje prelom tým, že samotné obvinenie z trestného činu môže byť postačujúcim väzobným dôvodom, však musí zachovávať kontinuitu s našimi tradíciami a byť v súlade s medzinárodnými záväzkami v tom smere, že takáto väzba môže byť len dočasná (obmedzená), najmä v počiatkových štádiách trestného stíhania. Ak má väzba trvať ďalej, musí vzniknúť spojitosť medzi obvinením a ďalším dôvodom väzby v súlade s rozhodovacou činnosťou Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu. Sťažovateľ poukazuje opätovne na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 79/02.

Z čl. 5 ods. 4 dohovoru sťažovateľ vyvodzuje, že toto ustanovenie garantuje každému právo v prípade pozbavenia slobody iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene preskúmal zákonnosť pozbavenia jeho slobody. Toto právo korešponduje s povinnosťou súdu s osobitnou starostlivosťou preskúmať zákonnosť pozbavenia slobody. Pri tejto preskúmačej činnosti musí súd brať na zreteľ nielen vnútroštátnu zákonnú úpravu, ale tiež znenie dohovoru, všeobecné zásady v ňom obsiahnuté, a teda i účel obmedzení, ktoré pripúšťa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

Napokon sťažovateľ zdôrazňuje, že najvyšší súd pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu z 13. marca 2003 pochybil, keď sa nezaoberal tvrdenými dôvodmi nezákonnosti. V žiadosti o prepustenie na slobodu prednesenej do zápisnice o hlavnom pojednávaní pred krajským súdom 13. marca 2003 poukázal na citovaný nález ústavného súdu a na vyššie uvedené dôvody nezákonnosti jeho ďalšieho držania vo väzbe. Najvyšší súd napriek tomu riadne nepreskúmal celé konanie predchádzajúce jeho uzneseniu a neposúdil zákonnosť ďalšieho trvania väzby v súvislosti s čl. 5 ods. 4 dohovoru. Podľa názoru sťažovateľa postupoval najvyšší súd „rutinérsky“ a uspokojil sa so strohým konštatovaním, že „dôvody väzby podľa § 67 ods. 2 Tr. por. naďalej trvajú tak ako konštatoval krajský súd v napadnutom uznesení, ako aj v uznesení zo dňa 22. 1. 2003“. Keďže najvyšší súd sa zaoberal len otázkou dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestného

činu a námietky sťažovateľa komplexne nepreskúmal, postupoval nedôsledne a porušil tým čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru.

II.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 T 29/02 z 22. januára 2003 vyplýva, že žiadosť sťažovateľa a viacerých ďalších obžalovaných o prepustenie z väzby bola zamietnutá. Za sťažovateľa požiadal o prepustenie z väzby jeho otec, ktorý uviedol, že podľa jeho názoru doposiaľ vykonaným dokazovaním nebol preukázaný vzťah sťažovateľa ku skutkom, za ktoré je stíhaný, a preto dôvody väzby neexistujú. Podľa názoru krajského súdu väzobný dôvod podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku u sťažovateľa naďalej trvá. Sťažovateľ je trestne stíhaný pre vysoko závažnú trestnú činnosť, ktorej sa mal dopustiť ako člen organizovanej skupiny. Stále jestvuje dôvodná obava, že by sťažovateľ mohol v trestnej činnosti pokračovať. Navyše, u sťažovateľa ide o trestné stíhanie pre trestný čin s trestnou sadzbou 8 až 15 rokov odňatia slobody. Táto skutočnosť zdôvodňuje u neho ďalšie trvanie väzby v zmysle ustanovenia § 67 ods. 2 Trestného poriadku.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 1 T 29/02-1749 z 13. marca 2003 vyplýva, že žiadosť sťažovateľa, ako aj viacerých ďalších obžalovaných o prepustenie z väzby bola zamietnutá. Vo vzťahu ku sťažovateľovi krajský súd uvádza, že obhajca sťažovateľa pri zdôvodnení žiadosti o prepustenie z väzby poukázal na obsah nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 79/02, podľa ktorého ani väzba v zmysle § 67 ods. 2 Trestného poriadku nemôže byť časovo neobmedzená a môže trvať len nevyhnutne dlhú dobu. Podľa názoru krajského súdu dôvody trvania väzby u sťažovateľa i naďalej existujú, a to tak ako boli špecifikované v uznesení krajského súdu sp. zn. 1 T 29/02 z 22. januára 2003, teda v prípade sťažovateľa v zmysle § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Po čiastočnom vykonaní dokazovania na hlavnom pojednávaní nedošlo k žiadnej zmene väzobných dôvodov ani u jedného z obžalovaných. Viacerí svedkovia sa na hlavné pojednávanie nedostavili, preto bolo hlavné pojednávanie odročené, pričom bude potrebné vypočuť ďalších svedkov a vykonať ešte rozsiahle dokazovanie znaleckými posudkami, vecnými a listinnými dôkazmi. Komplexnejšie hodnotenie dôkazov nie je v danom štádiu možné a akékoľvek závery týkajúce sa

skutkového stavu, resp. otázky viny či neviny by boli predčasné. Napokon krajský súd plne poukazuje na dôvody svojho rozhodnutia z 22. januára 2003.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 36/03 z 13. mája 2003 vyplýva, že sťažnosť sťažovateľa, ako aj viacerých ďalších obžalovaných bola podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá. Sťažovateľ svoju sťažnosť bližšie nezdôvodnil. Podľa názoru najvyššieho súdu vo veci stále existuje dôvodné podozrenie zo spáchania obzvlášť závažnej trestnej činnosti, pričom námietky o údajnom ovplyvňovaní a protiprávnom postupe pri výpovediach v prípravnom konaní nie sú žiadnym relevantným spôsobom preukázané. Preto neobstojí argument, podľa ktorého doteraz vykonané dokazovanie úplne spochybnilo zavinenie obžalovaných na spáchaní inkriminovanej trestnej činnosti. Navyše, vo veci sú aj ďalšie dôkazy, ktoré zatiaľ preukazujú dôvodnosť postavenia obžalovaných pred súd za žalované skutky. Preto stále trvá dôvodnosť väzby sťažovateľa podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku, ako to konštatoval krajský súd v uzneseniach z 13. marca 2003 a z 22. januára 2003. Vo veci je nariadené ďalšie rozsiahle dokazovanie výsluchom znalcov, svedkov, vecnými i listinnými dôkazmi, a preto tu naďalej existuje dôvodná obava, že prepustením obžalovaných z väzby by mohlo byť zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02).

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Podľa názoru ústavného súdu treba sťažnosť považovať za zjavne neopodstatnenú.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem (...) prípadov, pokiaľ sa tak stane (...) zákonným zatknutím (...) za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením ods. 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol

o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadil jeho prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru treba uviesť, že dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu podľa § 187 ods. 1 písm. b), c) a d), ods. 4 písm. a) a ods. 5 písm. d) Trestného zákona v čase rozhodovania najvyššieho súdu stále jestvovalo. To nepochybne vyplýva z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 36/03 z 13. mája 2003, ako aj z uznesenia krajského súdu č. k. 1 T 29/02-1749 z 13. marca 2003. Napokon túto skutočnosť nenamietal ani sťažovateľ v rámci konania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, keďže žiadal o prepustenie z väzby na základe toho argumentu, že samotná existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu v danej fáze trestného konania už nepostačuje na jeho ďalšie zotrvanie vo väzbe. Preto je zjavné bez ďalšieho, že o porušenie čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru ísť nemôže.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 5 ods. 4 dohovoru treba uviesť, že podľa názoru ústavného súdu skutkový stav, ktorý sťažovateľ uvádza, nie je v príčinnej súvislosti s týmto článkom.

Predovšetkým treba konštatovať, že najmarkantnejší rozdiel medzi ustanovením čl. 5 ods. 3 dohovoru na jednej strane a ustanovením čl. 5 ods. 4 dohovoru na druhej strane spočíva v tom, že v prvom prípade ide len o tie eventuality pozbavenia slobody, ktoré sú uvedené v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, kým v druhom prípade ide o všetky eventuality pozbavenia slobody, ktoré sú uvedené v čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Článok 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru tvoria jeden celok. Pritom čl. 5 ods. 3 dohovoru obsahuje v sebe dve záruky. Prvá zabezpečuje zatknutej osobe intervenciu súdu ihneď po zatknutí a zabezpečuje tak súdnu kontrolu zatknutia. Účelom druhej záruky je zabrániť tomu, aby obvinený zostával príliš dlho vo väzbe pred vyhlásením rozsudku. Prvá záruka sa vzťahuje predovšetkým na zadržanie a podobné inštitúty, druhá sa týka väzby (De Jong c. Holandsko, 1984, séria A, č. 77, s. 15, § 52; Tomasi c. Francúzsko, 1992, séria A, č. 241-A, s. 35, § 89).

Predmet sťažnosti sa v danej veci týkal len druhej záruky v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru, pretože sťažovateľ namietal, že nie je splnený zákonný dôvod väzby podľa cit. § 67 ods. 2 Trestného poriadku vzhľadom na jej trvanie (dĺžku). Ústavný súd tento zákonný dôvod väzby (t. j. podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku) z hľadiska jej trvania mal už príležitosť skúmať a v jednom zo svojich prvých rozhodnutí v tejto súvislosti uviedol, že „určitú pochybnosť o relevantnosti dôvodov jeho použitia však možno mať s ohľadom na to, že podľa názoru ústavného súdu ide o dôvod na vzatie do väzby a jej trvanie, ktorý môže byť relevantný a dostatočný pre takéto opatrenie zásadne len v počiatočnej fáze trestného stíhania pre trestný čin, na ktorý sa toto ustanovenie vzťahuje“ (nález sp. zn. II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001). Ústavný súd v tejto veci okrem iného skúmal, či dotknutý krajský súd „dbal o to, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby v tejto trestnej veci neprekročilo nevyhnutnú dobu, a tak zaručil navrhovateľovi jeho právo na osobnú slobodu v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. jeho právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania na slobodu v zmysle čl. 5 ods. 3 dohovoru“. Ústavný súd teda v podstate rovnaké námietky, aké boli uplatnené sťažovateľom aj v predmetnej veci, skúmal podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru (aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru) a pokiaľ nevyslovil porušenie týchto článkov dohovoru, tak len preto, že nepovažoval už za nevyhnutné sa o tom vysloviť po tom, ako zistil a vyslovil v danej súvislosti porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy. Ústavný súd teda na námietky týkajúce sa „opodstatnenosti zákonného dôvodu väzby podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku vzhľadom na dĺžku väzby“ aplikoval v citovanom rozhodnutí čl. 5 ods. 3 dohovoru (v spojení aj s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru) a nevidí žiadny dôvod na to, aby sa v danej veci od tohto jeho skoršieho právneho názoru odchýlil, naviac, ak podľa jeho názoru predmetná vec nie je identická s vecou sp. zn. III. ÚS 79/02, na ktorú sa sťažovateľ pri aplikovaní čl. 5 ods. 4 dohovoru odvolával.

K tomu je potrebné dodať nasledovné: Z čl. 5 ods. 4 dohovoru vyplýva, že tento sa vzťahuje na všetky prípady pozbavenia slobody vymenované v čl. 5 ods. 1 dohovoru, teda vzťahuje sa aj na súdnu kontrolu zákonnosti väzby. Ak o počiatočnom pozbavení slobody rozhodol súd, alebo ak zatknutá osoba bola predvedená pred sudcu, ktorý potom rozhodol o jej väzbe (čl. 5 ods. 3 dohovoru), čl. 5 ods. 4 sa neuplatní, lebo súdna kontrola požadovaná

týmto ustanovením je obsiahnutá už v tomto počiatocnom rozhodnutí. „Je jasné, že účelom čl. 5 ods. 4 je zabezpečiť zatknutým alebo inak slobody pozbaveným osobám právo na súdnu previerku zákonnosti opatrenia, ktorým boli pozbavené slobody. Ak rozhodnutie o pozbavení slobody vydal správny orgán, čl. 5 ods. 4 bezpochyby zaväzuje štáty poskytnúť zatknutej osobe možnosť obrátiť sa na súd, ale z ničoho nevyplýva, že to platí aj vtedy, keď takéto rozhodnutie vydal súd na základe súdneho konania. V tomto ostatnom prípade kontrola podľa čl. 5 ods. 4 je obsiahnutá už v pôvodnom rozhodnutí.“ (De Wilde c. Belgicko, 1971, séria A č. 12, s. 40, § 76).

To však neznamená, že v prípade väzby sa ustanovenie čl. 5 ods. 4 dohovoru nemôže vôbec aplikovať. Počiatocné rozhodnutie súdu nemusí nutne ospravedlňovať väzbu po celú dobu jej trvania, lebo okolnosti, na ktorých bolo rozhodnutie založené, sa mohli zmeniť. Článok 5 ods. 4 dohovoru preto vyžaduje periodickú súdnu kontrolu dlhšie trvajúceho pozbavenia slobody vrátane väzby. Osoba vo väzbe musí mať preto možnosť nechať preskúmať zákonnosť väzby v primeraných intervaloch (Bezicheri c. Taliansko, 1989, séria A, č. 164, s. 10, § 20). „Dĺžka intervalov a frekvencia kontrol závisí od povahy pozbavenia slobody a od okolnosti prípadu. Zatiaľ čo pri detencii duševne chorých osôb intervaly medzi jednotlivými kontrolami môžu byť relatívne dlhšie, periodické súdne kontroly väzby sa musia uskutočňovať v relatívne krátkych intervaloch, lebo z hľadiska dohovoru ide o opatrenie, ktorého trvanie je prísne limitované, pretože je založené na potrebách konania, ktoré sa musí viesť rýchle.“ (Bezicheri c. Taliansko, 1989, séria A, č. 164, s. 11, § 21).

V rozsudku Assenov c. Bulharsko z 28. októbra 1998 sa Európsky súd pre ľudské práva zaoberal sťažnosťou tak z hľadiska čl. 5 ods. 3, ako aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru. Vo vzťahu k čl. 5 ods. 3 dohovoru okrem iného uviedol: „Pokiaľ ide o dobu väzby, trvala približne dva roky. Súd pripomína, že bdieť nad tým, aby dĺžka vyšetrovacej väzby neprekročila primeranú lehotu, prislúcha na prvom mieste vnútroštátnym súdnym orgánom. Za týmto účelom musia preskúmať všetky okolnosti, ktoré môžu odhaliť alebo vyvrátiť existenciu reálnej požiadavky verejného záujmu, ktorý s ohľadom na prezumpciu neviny ospravedlňuje výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody, a uviesť ich vo svojich rozhodnutiach týkajúcich sa žiadostí o prepustenie na slobodu. Predovšetkým na základe týchto odôvodnení, rovnako ako nesporných skutočností uvedených sťažovateľom

v jeho žiadostiach, musí Súd rozhodnúť, či došlo k porušeniu čl. 5 ods. 3. (...) Trvanie dôvodného podozrenia, že zatknutá osoba spáchala trestný čin, je podmienkou sine qua non regulárnosti držania vo vyšetrovacej väzbe, avšak po určitej dobe už nepostačuje. Súd potom musí posúdiť, či ostatné dôvody uvedené vnútroštátnymi orgánmi i naďalej ospravedlňujú zbavenie slobody. Pokiaľ ich považuje za relevantné a dostatočné, zaoberá sa ďalej tým, či príslušné orgány postupovali v konaní so zvláštnou naliehavosťou.“ Európsky súd pre ľudské práva z hľadiska čl. 5 ods. 3 dohovoru posudzoval predovšetkým dôvody bulharských súdov uvedené v ich rozhodnutí, ktorými preskúmali zákonnosť väzby pána Assenova a zamietli jeho žiadosti o prepustenie na slobodu s odôvodnením, „že dotyčný bol obvinený zo série závažných trestných činov a prepustenie by s ohľadom na trvalý charakter jeho trestnej činnosti bolo doprevádzané nebezpečenstvom recidívy“, teda Európsky súd pre ľudské práva sa zaoberal z hľadiska tohto článku „existenciou reálnej požiadavky verejného záujmu, ktorý s ohľadom na prezumpciu neviny ospravedlňuje výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody“, t. j. dôvodmi väzby z hľadiska ich súladu s vnútroštátnymi právnymi predpismi a dohovorom.

Vo vzťahu k čl. 5 ods. 4 dohovoru okrem iného uviedol: „Súd pripomína, že čl. 5 ods. 4 zabezpečuje každému, kto bol zatknutý alebo zadržaný, právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd vykonal kontrolu dodržiavania procesných a hmotnoprávných podmienok nevyhnutných pre zákonnosť zbavenia slobody v zmysle čl. 5 ods. 4. Hoci konanie uvedené v čl. 5 ods. 4 nemusí byť vždy doprevádzané zárukami podobnými tým, ktoré predpisuje čl. 6 ods. 1 pre občianskoprávne a trestné konanie, je nutné, aby malo súdny charakter a ponúkalo záruky adekvátne druhu príslušného zbavenia slobody. (...) Naviac čl. 5 ods. 4 vyžaduje, aby osoba držaná vo vyšetrovacej väzbe mohla v primeraných intervaloch podávať opravné prostriedky, ktorými by spochybnila zákonnosť väzby. Vzhľadom na to, že z pohľadu dohovoru musí takáto väzba mať striktné obmedzenú dĺžku, môžu byť periodické kontroly oddelené len krátkymi intervalmi.“ Európsky súd pre ľudské práva z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru posudzoval postup bulharských súdov pri preskúvaní žiadostí pána Assenova o prepustenie z väzby a konštatoval porušenie tohto článku práve z tohto dôvodu, keď uviedol, že „sťažovateľ mohol počas dvojročnej väzby dať len raz súdu preskúmať jej zákonnosť, pričom príslušný súd nenariadil jeho vypočutie“.

Na základe doposiaľ uvedeného možno povedať, že v súvislosti s väzbou pod ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru patrí skúmanie dĺžky trvania väzby, keďže podľa tohto ustanovenia každý, kto je zatknutý, má právo byť nielen súdený v primeranej lehote, ale aj byť prepustený v primeranej lehote počas konania. Naproti tomu z ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti so skúmaním dĺžky trvania väzby možno vyvodit' právo na kontrolu dôvodnosti ďalšieho trvania väzby v určitých krátkych lehotách. Ide teda o právo periodicky požadovať takúto kontrolu. O porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru možno preto v súvislosti s väzbou spravidla hovoriť vtedy, keď vnútroštátne právo periodickú kontrolu neumožňuje alebo ju umožňuje v neprimerane dlhých lehotách, prípadne keď v konkrétnej veci rozhodujú sudy tak, že je tento princíp porušený.

Treba urobiť záver, že tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 36/03 z 13. mája 2003 malo dôjsť k porušeniu jeho práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru, zjavne neobstojí, lebo vytýkaný postup a rozhodnutie najvyššieho súdu spadá pod ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti, tak ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2003